

INDIAN SCHOOL AL WADI AL KABIR

FINAL EXAMINATION 2023-24		
CLASS-VIII	SUBJECT- SANSKRIT (3 rd lang.)	MAX. MARKS: 80
Date: 14/03/2024	SET: ONE	Time: 2½ hours

General Instructions

1. All questions are compulsory.
2. The question paper consists of 14 questions.
3. There is no overall choice. However, internal choices have been provided.
4. This question paper consists of 4 printed pages.

प्रश्न 1. अधोलिखितम् गद्यांशम् पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतेन लिखत ।

(Read the following passage and answer the questions in Sanskrit.)

धर्मपुरः ग्रामे एकः वृद्धः कृषकः अवसत् । तस्य चत्वारः पुत्राः आसन् । ते अतीव अलसाः आसन् । एकदा सः वृद्धः कृषकः तीव्रज्वरा मरणासन्नतोऽभवत् । तदा सः स्वपुत्रान् अकथयम् – “मम क्षेत्रे सुगुप्तं धनं वर्तते । मम मरणानन्तरं क्षेत्रं खनित्वा गुप्तं धनं प्राप्नुयात्” । निजपितुः मृत्योः पश्चात् ते सर्वे मिलित्वा क्षेत्रम् अकर्षन् परं गुप्तं धनं न लब्धम् । निजमातुः प्रेरणया ते क्षेत्रे बीजानि अपवन् । परिणामस्वरूपे प्रभूतं धान्यम् अभवत् । उचितमेव उक्तं यत् परिश्रमेण सिद्धिः भवति ।

(क) एकपदेन उत्तरत । (Answer in one word.)

4

- i) वृद्धः कृषकः कुत्र अवसत् ?
- ii) कृषकस्य कति पुत्राः आसन् ?
- iii) पुत्राः मिलित्वा किम् अकर्षन् ?
- iv) परिश्रमेण का भवति ?

(ख) पूर्णवाक्येन उत्तरत । (Answer in a complete sentence.)

2

- i) वृद्धः कृषकः निज-पुत्रान् किम् अकथयत् ?

(ग) निर्देशानुसारम् उत्तरत । (Answer as directed.)

4

- i) ‘अकथयम्’ पदे कः धातु ?
- ii) ‘अवसत्’ पदे कः लकारः ?
- iii) ‘मिलित्वा’ तथा ‘खनित्वा’ पदयोः कौ प्रत्ययौ ?

प्रश्न 2. वाक्यानि शुद्धानि कृत्वा पुनः लिखत । (Correct the sentences and rewrite them.)

4

- क) बालकाः ‘राजा-राजा’ इति अक्रीडत् ।
- ख) महिला नृपस्य चरणयोः अपतताम् ।
- ग) अहम् एकं नाटकम् अपश्यत् ।
- घ) युवां सदा सत्यम् अवदताम् ।

प्रश्न 3. उपसर्गान् पृथक् कुरुत । (separate the prefix from the words.)

4

- क) विचरति - +
- ख) प्रहरति - +
- ग) अतितीव्रः - +
- घ) प्रतियाताः - +

प्रश्न 4. एकपदेन उत्तरत | (Answer in one word.)

9

- क) प्रणयः कस्य चित्रम् अरचयत् ?
- ख) गोपालकाः धेनूः कुत्र अनयन् ?
- ग) वने बालाः किं कर्तुम् आरभन् ?
- घ) बालकस्य न्यायं दृष्ट्वा कः विस्मितः अभवत् ?
- ङ) सः बालकः कः आसीत् ?
- च) कः आकाशे विचरति ?
- छ) कातरः युद्धे किं करोति ?
- ज) युधिष्ठिरः कस्य पुत्रः आसीत् ?
- झ) कृष्णमुखी का भवति ?

प्रश्न 5. श्लोकनाम् अर्थ लिखत । (Write the meaning of the shloka Hindi Or English.)

4

- (i) गौरवं प्राप्यते दानात् , न तु वित्तस्य सञ्चयात् ।
स्थितिः उच्चैः पयोदानां , पयोधीनां अधः स्थितिः ॥

.....

.....

- (ii) अपूर्वः कोऽपि कोशोऽयं विद्यते तव भारति ।
व्ययतः वृद्धिमायाति , क्षयमायाति सञ्चयात् ॥

.....

.....

प्रश्न 6. पूर्णवाक्येन उत्तरत | (Answer in a complete sentence.)

6

- क) महाभारते केषां युद्धं वर्णितम् ?
- ख) रवीन्द्राय का उपहारम् अयच्छत् ?
- ग) देवानां नायकः कः अस्ति ?
- घ) रवीन्द्रः कुत्र गच्छति ?
- ङ) पयोदानां स्थितिः कीदृशी भवति ?
- च) सज्जनः किम् आप्नुयात् ?

प्रश्न 7. अव्ययानाम् अर्थ लिखित्वा वाक्यानि रचयत ।

6

(Write the meanings of the indeclinables and use them in sentences.)

- क) तत्र - -
- ख) अधुना - -
- ग) अपि - -
- घ) तर्हि - -
- ङ) एव - -
- च) उपरि - -

प्रश्न 8. कोष्ठकात् उचितविकल्पं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत ।

3

(Fill in the blanks using correct options.)

- क) जननी जन्मभूमिश्च गरीयसी । (स्वर्गात् / आकाशात्)
ख) तत् भागधेयं परमं । (नराणाम् / पशूनाम्)
ग) अपूर्वः कोऽपि कोशोऽयं विद्यते तव । (भारति / भारती)
घ) साधूनाम् । (विनाशाय / परित्राणाय)
ङ) एव अधिकारः ते । (कर्मणि / फलेषु)
च) धर्मसंस्थाप्रार्थाय युगे युगे । (संभवति / संभवामि)

प्रश्न 9. प्रश्ननिर्माणं कुरुत । (Frame questions.)

5

- क) गर्दभस्य पादे पीडा आसीत् ।
ख) व्याघ्रः गर्दभम् अपश्यत् ।
ग) गर्दभः पादेन प्रहारः अकरोत् ।
घ) अहं पादम् उत्थापयामि ।
ङ) सः आत्मानम् अरक्षत् ।

प्रश्न 10. निम्नलिखितपदेषु सन्धिच्छेदं कुरुत । (Disjoin the words.)

4

- क) युद्धावसरे - +
ख) विद्यालयम् - +
ग) सूर्यास्ते - +
घ) हिमालयः - +

प्रश्न 11. मञ्जूषायाः उचितपदानि चित्वा रिक्तस्थानानि अन्वयानुसारेण पूरयत ।

(Fill in the blanks and complete the phrases using the words from the box.)

(i)

3

कथय , मृगाधिराजः , आकाशे , अतितीव्रगामी , दूरद्रष्टा , वायुयानम्

- क) विचरति तु न । ख) मांसभोजी न ।
ग) योगिराजः च न । घ) एषः कः ॥

(ii)

4

अपि , अपूर्वः , लक्ष्मण , सञ्चयात् , तव , जन्मभूमिश्च , रोचते , वृद्धिमायाति

- क) , स्वर्णमयी लंका मे न ।
जननी स्वर्गादपि गरीयसी ॥
ख) भारति , अयं कोश कोऽपि विद्यते ।
व्ययतः क्षयमायाति ॥

प्रश्न 12. 'क्त्वा' प्रत्ययेन वाक्यानि संयोज्य पुनर्लिखत । **4**
(Join the sentences using suffix 'क्त्वा' and rewrite.)
 क) सः विद्यालयं गच्छति । सः तत्र पठिष्यति ।
 ख) त्वं भोजनं खादसि । त्वं भ्रमणाय गच्छसि ।
 ग) गर्दभः युक्तिं चिन्तयति । सः सिंहं मारयति ।
 घ) व्याघ्रः गर्दभं पश्यति । व्याघ्रः तम् उपगच्छति ।

प्रश्न 13. शब्दार्थमेलनं कुरुत । (Match the words to their meanings.) **3**

(i) क) विषाणहीनः	(i) कर्महीनता
ख) पुच्छः	(ii) भाग्य
ग) भागधेयम्	(iii) दुष्टों के
घ) अकर्मणि	(iv) पूँछ
ङ) दुष्कृताम्	(v) रक्षा के लिए
च) परित्राणाय	(vi) सींग रहित

(ii) क) पुंसाम् **5**
 ख) सञ्चयात्
 ग) निधानम्
 घ) वाचि
 ङ) तनोति

(i) वाणी में
(ii) खज़ाना
(iii) फैलाता है
(iv) मनुष्यों का
(v) इकट्ठा करने से

प्रश्न 14. मूल्यपरकम् । (Value based questions.) **6**

क) किं त्वं पुस्तकेभ्यः ज्ञानार्जनं करोषि ? (क्या तुम पुस्तकों से ज्ञान अर्जित करते हो ?)
 ख) किं रात्रौ एकाकी एव भ्रमणम् उचितम् ? (क्या रात के समय अकेले घूमना उचित है ?)
 ग) किं न्यायकाले निष्पक्ष-न्यायं करणीयम् ? (क्या न्याय के समय निष्पक्ष न्याय करना चाहिए ?)
 घ) किं त्वं गुणानुसारेण नेतृणाम् चयनं करिष्यसि ? (क्या तुम गुणों के अनुसार नेता चुनते हो ?)
 ङ) किं त्वं अनुचित-कार्यैः स्वसुखाय धनसञ्चयं करोषि ? (क्या तुम अपने सुख के लिए अनुचित कार्य करके धन इकट्ठा करते हो ?)
 च) किं त्वं विघ्ने प्राप्ते कार्यं त्यजसि ? (क्या तुम बाधा आने पर कार्य त्याग देते हो ?)